

WPISUJE UCZEŃ

KOD UCZNI

--	--	--

**BADANIE UMIEJĘTNOŚCI UCZNIÓW
W KLASIE TRZECIEJ GIMNAZJUM
CZĘŚĆ HUMANISTYCZNA**

HISTORIA I WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

Instrukcja dla ucznia

1. Sprawdź, czy zestaw zadań zawiera 13 stron (zadania 1–24). Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
2. Następnie wpisz swój kod.
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania. Wykonuj zadania zgodnie z poleceniami.
4. Rozwiązania zadań zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem/ atramentem. Nie używaj korektora.
5. W każdym zadaniu *wyboru wielokrotnego* wybierz jedną z podanych odpowiedzi i zaznacz ją znakiem **X**, np.:

I i III B. II i IV C. III i IV D. I i II

6. W zadaniach typu *prawda / fałsz* lub *tak / nie* zaznacz właściwe odpowiedzi P / F lub T / N znakiem **X**, np.:

F lub N

7. W zadaniach na *dobieranie* do informacji oznaczonych liczbą dobierz informacje oznaczone odpowiednią literą i zaznacz tę literę znakiem **X**, tak jak w zadaniach wyboru wielokrotnego.

8. W zadaniach z *luką* wpisz w odpowiednie luki litery lub liczby oznaczające właściwe odpowiedzi.

9. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi. Jeśli się pomylisz, to błędne zaznaczenie otocz kółkiem i wybierz inną odpowiedź, np.:

I i III B. II i IV III i IV D. I i II

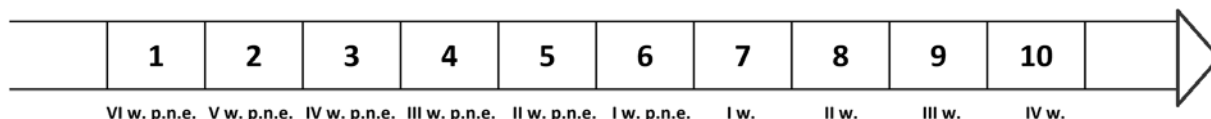
10. Rozwiązując zadania, możesz wykorzystać miejsce opatrzone napisem **Brudnopis**. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

Czas pracy:

60 minut

Powodzenia!

Taśma chronologiczna do zadania 1.

Zadanie 1.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Okres republikański w dziejach państwa rzymskiego oznaczono na taśmie chronologicznej numerami

- A. 1–6.
- B. 2–7.
- C. 3–10.
- D. 1–9.

Zadanie 2.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Pismo ułatwiło administrowanie państwem, ponieważ umożliwiło

- A. tworzenie roczników i kronik.
- B. prowadzenie kalendarzy i ksiąg kościelnych.
- C. utrzymywanie kontaktów dyplomatycznych.
- D. spisywanie zobowiązań podatkowych.

Tekst do zadania 3.

Przełomowe zmiany społeczno-ekonomiczne na ziemiach polskich:

1. wprowadzenie trójpolówki,
2. lokacje miast na prawie magdeburskim,
3. wprowadzenie żarowej uprawy roli,
4. powstanie folwarków szlacheckich.

Zadanie 3.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Zmiany społeczno-ekonomiczne charakterystyczne dla okresu rozbicia dzielnicowego oznaczono numerami

- A. 1–4.
- B. 2–3.
- C. 1–2.
- D. 3–4.

Zadanie 4.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Za pośrednictwem arabskim dotarły do Europy powszechnie stosowane we współczesnej Polsce

- A. cyfry.
- B. obyczaje.
- C. zasady prawne.
- D. reguły ortograficzne.

Zadanie 5.

Określ, który rodzaj alfabetu upowszechnił się we wczesnym średniowieczu wśród elit polskich, i wskaż właściwe uzasadnienie wyboru. Zaznacz literę A albo B oraz numer 1, 2 albo 3.

A.	Alfabet grecki,	ponieważ	1.	Polska została ochrzczona w obrządku rzymskim.
			2.	ziemie polskie i cesarstwo bizantyjskie były połączone szlakami handlowymi.
B.	Alfabet łaciński,		3.	pierwsi Piastowie pobierali nauki w akademiach włoskich.

Tekst do zadania 6.

To są postanowienia i statuty, których się mają trzymać igielnicy, druciarze, guzikarze, odlewnicy cyny i różańcarze. Po pierwsze nikt nie ma rzemiosła wykonywać, kto by nie uzyskał prawa miejskiego i nie przyniósł dokumentu ma wykonywanie swego zawodu. [...] Kto złośliwie mówi na rannym zgromadzeniu, ten od takiego złośliwego słowa ma dać jeden grosz. Jeżeli jakiś czeladnik u swego mistrza się zapożyczy, ma mu to według prawa odsłużyć [...].

Źródło: Wiek V–XV w źródłach, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 2003, s. 237–238.

Zadanie 6.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Przedstawiony tekst to fragment statutu średniowiecznego

- A. cechu.
- B. manufaktury.
- C. rady miejskiej.
- D. bractwa religijnego.

Ilustracja do zadania 7.

Źródło: BE&W/The Bridgeman Art Library.

Zadanie 7.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Osoba oznaczona na ilustracji numerem 1 to

- A. lennik.
- B. senior.
- C. wasal.
- D. trybutariusz.

Zadanie 8.

Przyporządkuj każdemu typowi stosunków społeczno-ekonomicznych odpowiadający mu opis, wybierając spośród oznaczonych literami A–C. W tabeli zaznacz litery, którymi oznaczono wybrany opis.

8.1.	Stosunki feudalne	A	B	C
8.2.	Stosunki kapitalistyczne	A	B	C

- A. Chłopi byli własnością osoby, w której dobrach pracowali.
- B. Chłopi bez zgody pana nie mogli opuścić ziemi i przenieść się do miasta.
- C. Chłopów wynajmowano do wykonywania prac sezonowych w majątkach ziemskich.

Ilustracje do zadania 9.

Dawid

Mona Lisa

Źródło: Fotochannels/Corbis/Summerfield Press; BE&W/GAILLARDE RAPHAEL PHOTOGRAPHY.

Zadanie 9.

Przyporządkuj każdemu z przedstawionych na ilustracjach dzieł sztuki odpowiadającego mu autora, wybierając spośród oznaczonych literami A–C. W tabeli zaznacz litery, którymi oznaczono wybraną postać.

9.1.	Dawid	A	B	C
9.2.	Mona Lisa	A	B	C

- A. Leonardo da Vinci.
- B. Rafael Santi.
- C. Michał Anioł.

Tekst do zadania 10.

Polska prowadzi handel nie tylko z sąsiadami, lecz i z odleglejszymi krajami. Całe atoli handlu skupienie jest w Gdańsku, porcie nad Morzem Bałtyckim, należącym do króla polskiego. W miesiącu sierpniu odbywa się tu wielki jarmark od św. Dominika, czternaście dni i dłużej trwający, na który zbierają się Niemcy, Francuzi, Flamandy, Anglicy, Hiszpanie, Portugalczycy i wtedy zawija do portu przeszło 400 okrętów naładowanych winem francuskim i hiszpańskim, jedwabiem, oliwą, cytrynami, konfiturami i innymi płodami hiszpańskimi, korzeniami portugalskimi, cyną i suknom angielskim. Zastają w Gdańsku magazyny pełne pszenicy, żyta i innego zboża, lnu, konopi, wosku, miodu, potażu, drzewa do budowy, solonej wołowiny i innych drobniejszych rzeczy, którymi kupcy rozładowane swoje okręty na powrót ładują [...].

Źródło: *Wiek XVI–XVIII w źródłach*, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1999, s. 73.

Zadanie 10.

Określ, którego okresu dotyczy zamieszczony tekst, i wskaż właściwe uzasadnienie wyboru. Zaznacz literę A albo B oraz numer 1, 2 albo 3.

A.	XIV w.,	ponieważ	1.	towary z Lewantu dostarczane były przez kupców hiszpańskich i portugalskich.
			2.	Pomorze Gdańskie pozostawało poza granicami Rzeczypospolitej.
B.	XVI w.,		3.	Polska była odbiorcą zboża i innych towarów rolniczych.

Zadanie 11.

Oceń, czy poniższe zdania dotyczące wojen prowadzonych przez Rzeczpospolitą w XVII w. są prawdziwe, czy fałszywe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

Pod koniec XVII w. Rzeczpospolita posiadała największy w historii dostęp do Bałtyku.	P	F
W wyniku wojen w XVII w. Korona utraciła zwierzchność lenną nad Prusami Książęcymi.	P	F

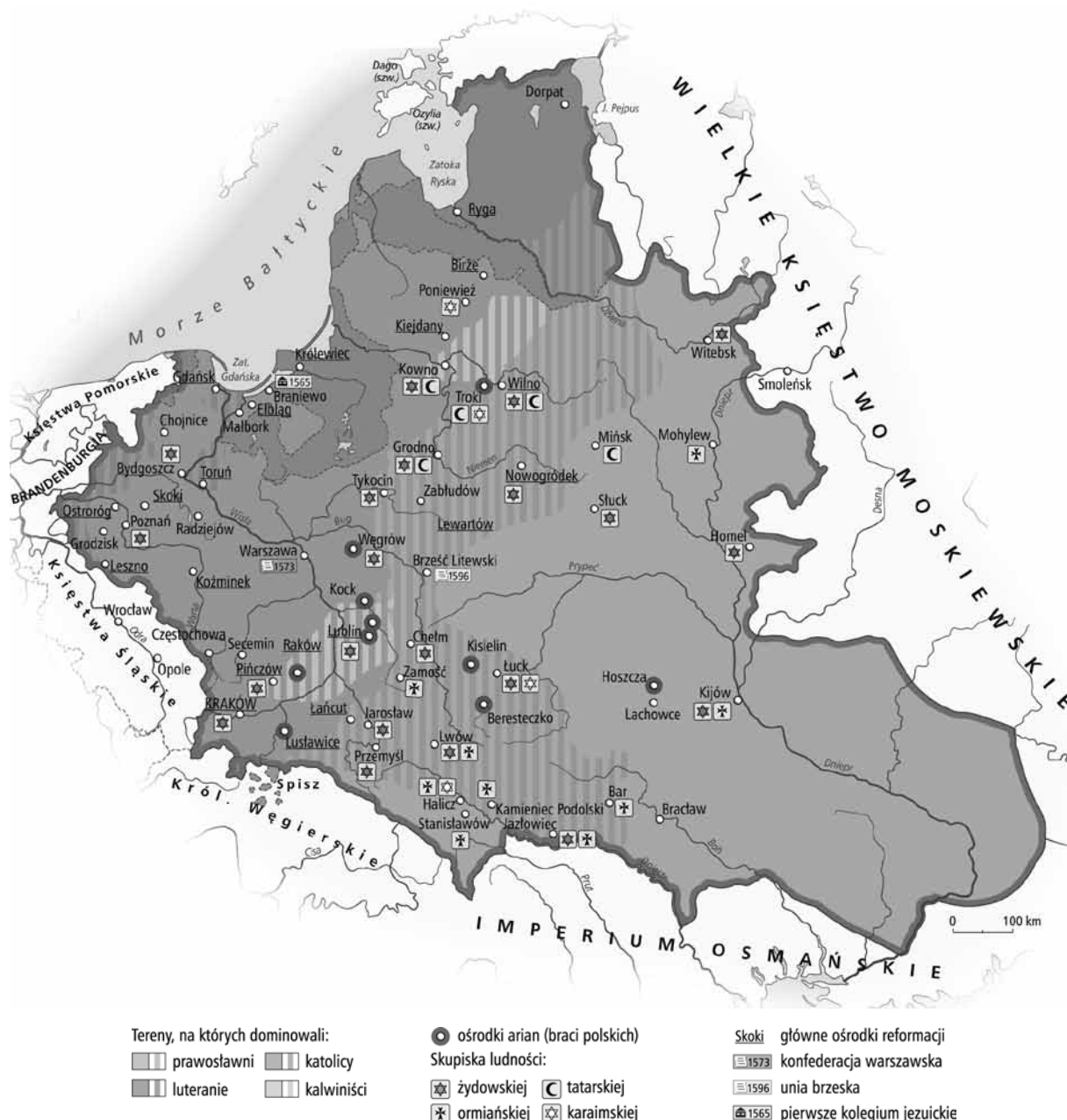
Zadanie 12.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Przejawem kryzysu państwa polsko-litewskiego w czasach saskich było

- A. odebranie szlachcie przywilejów ekonomicznych i politycznych.
- B. sparaliżowanie sejmu stosowaniem zasady *liberum veto*.
- C. utracenie dostępu do Bałtyku na skutek wojny północnej.
- D. skupienie pełni władzy w rękach panującego.

Mapa do zadania 13.

Zadanie 13.

Oceń, czy poniższe zdania dotyczące sytuacji wyznaniowej na ziemiach polskich w XVI w. są prawdziwe, czy fałszywe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

Ludność prawosławna mieszkała na ziemiach ruskich należących do Rzeczypospolitej.	P	F
Na terenie Małopolski i Litwy wznoszono zbory protestanckie.	P	F

Tekst do zadania 14.

7 maja 1794, obóz pod Połańcem

Tadeusz Kościuszko Najwyższy Naczelnik Siły Zbrojnej Narodowej do Komisji [...]

1-mo. Ogłosi ludowi, iż podług prawa zostaje pod opieką Rządu Krajowego.

2-do. Że osoba wszelkiego włościanina jest wolna, że mu wolno przenieść się, gdzie chce, byleby oświadczył Komisji Porządkowej swego województwa, gdzie się przenosi, i byleby długi winne oraz podatki krajowe opłacił.

Źródło: *Wiek XVI–XVIII w źródłach*, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1999, s. 455–456.

Zadanie 14.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Na mocy cytowanego dokumentu

- A. zrównano chłopów w prawach ze szlachtą.
- B. zniesiono przypisanie chłopów do ziemi.
- C. nadano chłopom prawa i wolności polityczne.
- D. uwłaszczono chłopów.

Tekst do zadania 15.

Ustawa rządowa z dnia 3 maja 1791 r.

[...] Aby więc wolność obywatelską, porządek społeczności i całość państw Rzeczypospolitej na zawsze zabezpieczyć; trzy władze rząd narodu polskiego składać powinny i z woli prawa niniejszego na zawsze składać będą; to jest: władza prawodawcza w stanach zgromadzonych; władza najwyższa wykonawcza w królu i Straży, i władza sędownicza w jurysdykcjach na ten koniec ustanowionych lub ustanowić się mających. [...]

[...] Szczęśliwość narodów od praw sprawiedliwych, praw skutek od ich wykonania zależy. Doświadczenie nauczyło, że zaniedbanie tej części rządu nieszczęściami nappełniło Polskę: zawarowawszy przeto wolnemu narodowi polskiemu władzę praw sobie stanowienia i moc baczności nad wszelką wykonawczą władzą, oraz wybierania urzędników do magistratur: władzę najwyższego wykonania praw królowi w radzie jego oddajemy: która to rada Strażą Praw zwać się będzie. [...]

Na podstawie: *Wiek XVI–XVIII w źródłach*, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1999, s. 431–437.

Zadanie 15.

Uzupełnij poniższy tekst, przyporządkowując każdemu zdaniu właściwą odpowiedź spośród podanych.

Dokument, którego fragment przytoczono, powstał w okresie **15.1.** _____. Postanowienia zawarte w cytowanym fragmencie tekstu są realizacją zasady **15.2.** _____. Rada zwana Strażą Praw to organ władzy **15.3.** _____.

15.1.	A. odrodzenia	B. baroku	C. oświecenia
15.2.	A. suwerenności narodu	B. trójpodziału władzy	C. równości wobec praw
15.3.	A. ustawodawczej	B. wykonawczej	C. sędowniczej

Zadanie 16.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Szereg, w którym uporządkowano chronologicznie wydarzenia dotyczące zaboru austriackiego – Galicji, to:

- A. wkroczenie wojsk Józefa Poniatońskiego → powstanie Legionów Polskich → nadanie praw autonomicznych.
- B. nadanie praw autonomicznych → wkroczenie wojsk Józefa Poniatońskiego → powstanie Legionów Polskich.
- C. powstanie Legionów Polskich → nadanie praw autonomicznych → wkroczenie wojsk Józefa Poniatońskiego.
- D. wkroczenie wojsk Józefa Poniatońskiego → nadanie praw autonomicznych → powstanie Legionów Polskich.

Zadanie 17.

Przyporządkuj każdemu wydarzeniu odpowiadającą mu postać, wybierając spośród oznaczonych literami A–C. W tabeli zaznacz litery, którymi oznaczono wybraną postać.

17.1.	Wojna o niepodległość Stanów Zjednoczonych	A	B	C
17.2.	Wojna secesyjna w Stanach Zjednoczonych	A	B	C

- A. Abraham Lincoln.
- B. Jerzy Waszyngton.
- C. Thomas W. Wilson.

Zadanie 18.

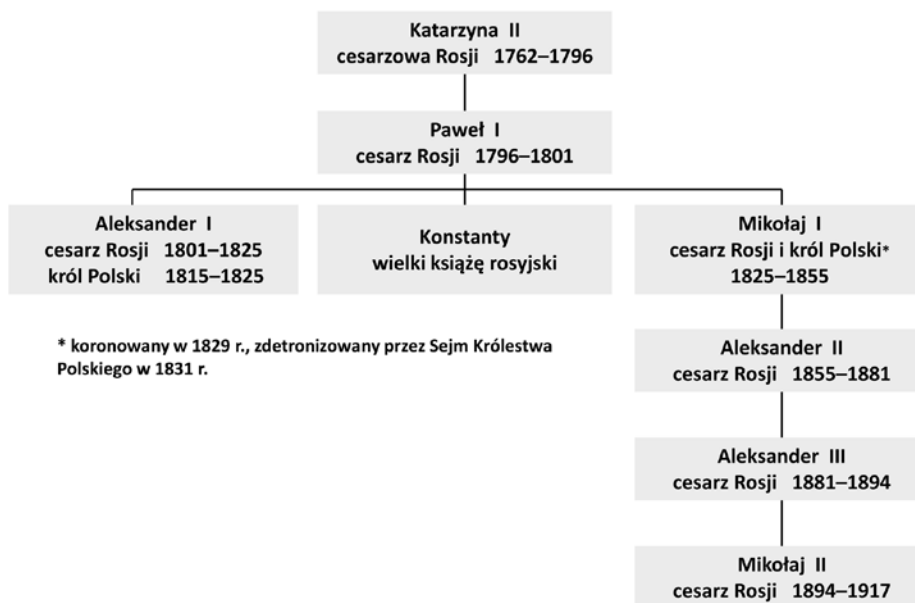
Uzupełnij poniższy tekst dotyczący procesu zjednoczenia Niemiec, przyporządkowując każdemu zdaniu właściwą odpowiedź spośród podanych.

Zjednoczenie Niemiec nastąpiło **18.1.** _____. Na drodze do zjednoczenia wojska niemieckie musiały pokonać **18.2.** _____. Zjednoczenie Niemiec dokonało się w efekcie polityki prowadzonej przez **18.3.** _____.

18.1.	A. w drugiej połowie XVIII w.	B. w pierwszej połowie XIX w.	C. w drugiej połowie XIX w.
18.2.	A. Francję	B. Rosję	C. Wielką Brytanię
18.3.	A. Prusy	B. Austrię	C. Saksonię

Tablica genealogiczna i opisy do zadań 19. i 20.

Tablica genealogiczna rodu Romanowów (fragment)

Opisy

1. Jako naczelny wódz armii Królestwa Polskiego nie zapobiegł włączeniu się wojska do antyrosyjskiego buntu ani zerwaniu przez sejm unii personalnej z Rosją. Jego brat, car Rosji, zbrojnie przywrócił panowanie rosyjskie nad zbuntowanym krajem.
2. Podjął decyzję o zawarciu porozumień z Francją i Wielką Brytanią oraz przystąpieniu do wojny, która zakończyła się katastrofą polityczną Rosji i tragedią jego rodziny. Zginął wraz z żoną i dziećmi zamordowany przez bolszewików.

Zadanie 19.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Przedstawicielem rodu Romanowów, do którego odnosi się pierwszy opis, był

- A. Aleksander I.
- B. Konstanty.
- C. Mikołaj I.
- D. Aleksander II.

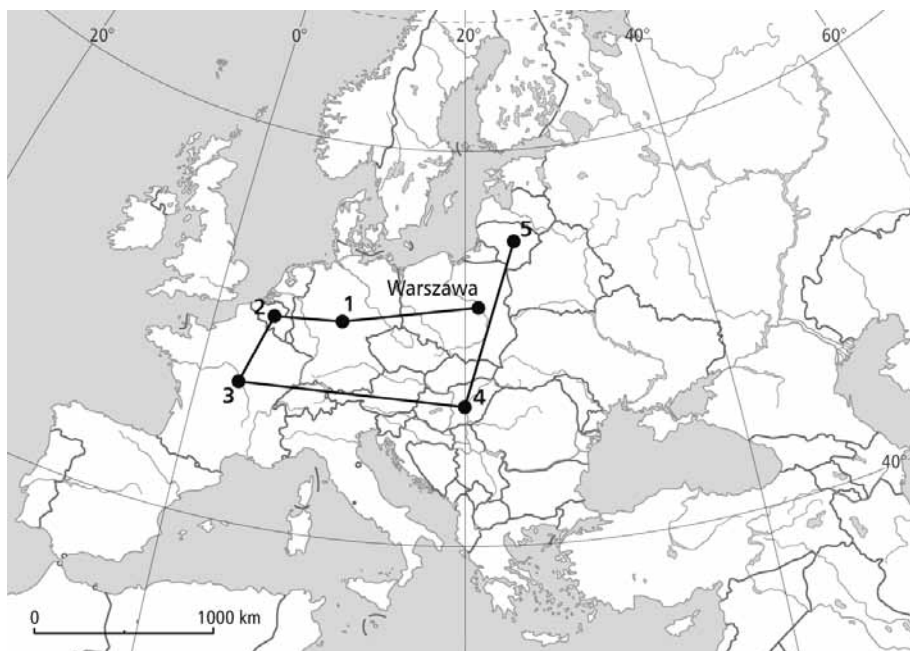
Zadanie 20.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Przedstawiciel rodu Romanowów, którego dotyczy drugi opis, to

- A. Paweł I.
- B. Aleksander I.
- C. Aleksander III.
- D. Mikołaj II.

Mapa i tekst do zadania 21.

Marcin wyruszył z Warszawy w podróż po Europie. Na mapie numerami 1–5 oznaczono kolejne kraje, do których dotarł.

Zadanie 21.

Oceń, czy poniższe zdania dotyczące przedstawionej podróży są prawdziwe, czy fałszywe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

Wszystkie kraje, w których przebywał Marcin, są członkami Unii Europejskiej.	P	F
Dwa ostatnie kraje, do których dotarł Marcin, weszły do Unii Europejskiej równocześnie z Polską.	P	F

Zadanie 22.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Prawem politycznym przysługującym obywatelom polskim jest

- A. możliwość udziału w referendum.
- B. posyłanie dzieci do szkół publicznych.
- C. ochrona przed okrutnym traktowaniem.
- D. korzystanie z opieki socjalnej państwa.

Zadanie 23.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Głównym, traktatowym celem Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego jest

- A. podejmowanie działań na rzecz ochrony praw człowieka na świecie.
- B. zapewnienie bezpieczeństwa militarnego państwom członkowskim paktu.
- C. walka o utrzymanie demokracji w Europie i Ameryce Północnej.
- D. rozwój współpracy gospodarczej pomiędzy państwami członkowskimi.

Mapa do zadania 24.

Zadanie 24.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Na terenie województwa opolskiego mieszka liczna mniejszość narodowa

- A. białoruska.
- B. litewska.
- C. niemiecka.
- D. rosyjska.

